Europeiska unionens officiella tidning

SV
C-serien

C/2025/110

10.1.2025

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Hantering av radioaktivt avfall: det civila samhällets perspektiv

(yttrande på eget initiativ)

TEN/842

(C/2025/110)

Föredragande: **Alena MASTANTUONO**

Medföredragande: **Christophe QUAREZ**

Rådgivare	Meritxell MARTELL LAMOLLA (för föredraganden)
Beslut av plenarförsamlingen	31.5.2024
Rättslig grund	Artikel 52.2 i arbetsordningen
Ansvarig sektion	Sektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället
Antagande av sektionen	26.9.2024
Antagande vid plenarsessionen	23.10.2024
Plenarsession nr	591
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	172/6/0

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Rådets direktiv 2011/70/Euratom ([1]) om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall (nedan kallat direktivet om radioaktivt avfall) har inneburit ett tydligt framsteg eftersom det fastställer miniminormer för planering och hantering av radioaktivt avfall i EU:s medlemsstater. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) välkomnar att alla medlemsstater har infört nationella program. Vi noterar dock en obalans i direktivets genomförande i medlemsstaterna, vilket leder till en brist på jämförbara uppgifter och, i vissa medlemsstater, till att det civila samhället endast i mindre utsträckning involveras i hanteringen av radioaktivt avfall.

1.2 Eftersom den årliga genereringen av radioaktivt avfall kommer att öka under det kommande årtiondet och därefter bör medlemsstaterna underlätta delaktighet, öppenhet och insyn med avseende på det civila samhället, inbegripet i samhällen där det i dag finns sådana anläggningar och i samhällen där man eventuellt är intresserad av att bygga upp sådana anläggningar, på alla områden av hanteringen av radioaktivt avfall. Tillgängliga medel bör användas för att öka kapaciteten hos grupper i det civila samhället, inte minst lokalsamhällen nära kärntekniska anläggningar, så att de kan delta självständigt i projekt och studier för att bedöma delaktigheten och öppenheten i fråga om hanteringen av radioaktivt avfall.

1.3 EESK uppmanar medlemsstaterna att se till att den miljömässiga, folkhälsorelaterade och socioekonomiska utvecklingen i områden kring anläggningar för hantering av radioaktivt avfall övervakas och regelbundet offentliggörs.

([1]) Rådets direktiv 2011/70/Euratom av den 19 juli 2011 om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall (EUT L 199, 2.8.2011, s. 48).

1.4 EESK betonar att farhågor kvarstår kring bristen på fastställda steg framåt för slutförvaringen av använt kärnbränsle och/eller högaktivt avfall i de flesta länder och kring datumen för förvaringsanläggningarnas idrifttagande, som i merparten av länderna har satts till mellan 2050-talet och 2070-talet, och i vissa fall ännu längre fram. En förlängning av lagringen av högaktivt avfall i mer än ett århundrade kan komma att öka riskerna och kostnaderna och kommer att bli en börda för kommande generationer. Vi uppmuntrar starkt medlemsstaterna att identifiera och genomföra permanenta lösningar för slutförvaring eller att verka för gemensamma lösningar, samtidigt som man alltid letar efter en möjlighet till återvinning för att sträva efter att minska avfallsmängden till ett minimum, genom att tillämpa strategier för en cirkulär ekonomi. För att ta ansvar och inte belasta kommande generationer måste man föra en bred dialog och väga in en rad perspektiv i arbetet med att hantera radioaktivt avfall.

1.5 För att minska mängden radioaktivt avfall bör en bred offentlig debatt inledas om för- och nackdelar med och tillgång till olika tekniska bearbetningsmetoder, såsom upparbetning eller transmutation, för att ge det civila samhället möjlighet att få en heltäckande bild och förstå alla argument för och mot. Detta inbegriper även dialogen om nya anläggningar som producerar radioaktivt avfall.

1.6 Medlemsstaterna bör se till att kostnadsbedömningarna för avveckling och för hantering av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle tar hänsyn till kostnadsökningar över tid och att finansieringen är tillräcklig för att täcka de faktiska kostnaderna. EESK föreslår att medlemsstaterna förbättrar användningen av nyckelprestationsindikatorer för att övervaka och rapportera om framstegen med genomförandet av direktivet.

1.7 Medlemsstaterna uppmanas att ta sitt fulla ansvar för att inte lämpa över bördan att bearbeta kärnavfall på framtida generationer, oavsett kärnavfallets art, livslängd och risknivå. Att ta fram gemensamma lösningar, inbegripet men inte begränsat till multinationella förvaringsplatser för radioaktivt avfall, skulle kunna vara av intresse för vissa EU-medlemsstater, särskilt länder med små eller medelstora avfallsmängder. EU:s medlemsstater uppmanas att undersöka hur sådana gemensamma lösningar för slutförvaring och hantering före slutförvaring kan genomföras.

1.8 EESK anser att det är ytterst viktigt att på ett integrerat och tvärvetenskapligt sätt ta upp frågan om FoU i anknytning till hantering av radioaktivt avfall. För att säkerställa bättre förståelse och på ett verkningsfullt sätt bemöta samhällets förväntningar, behov och farhågor kring hanteringen av radioaktivt avfall bör det europeiska gemensamma programmet för hantering av radioaktivt avfall (EURAD) och teknikplattformen för genomförande av geologisk deponering (IGD-TP) samverka med plattformen Share (samhällsvetenskap och humaniora inom forskning om joniserande strålning) och med företrädare för det civila samhällets organisationer, för att sörja för delaktighet. Dessutom bör ekonomiska resurser anslås så att man ser till att intresserade lokala och nationella organisationer i det civila samhället involveras på lämpligt sätt i detta program.

1.9 EESK framhåller behovet av att fortsätta att stödja utbildning och fortbildning av yrkesverksamma och forskare inom hantering av radioaktivt avfall. Dessutom bör innovativa verktyg, såsom mjukvarustyrda robotar, utvecklas och användas för att utföra olika uppgifter inom hantering av radioaktivt avfall i syfte att förbättra hälsan och säkerheten och skydda arbetstagarna.

2. **Bakgrund till yttrandet**

2.1 Alla EU-medlemsstater genererar radioaktivt avfall, antingen till följd av elproduktion i kärnkraftverk eller avveckling av kärntekniska anläggningar eller till följd av icke-energirelaterad användning av radioaktivt material inom t.ex. sjukvårds-, forsknings-, industri- och jordbruksverksamhet. En säker hantering av en del av detta avfall kräver att det innesluts och isoleras från människor och deras livsmiljö i tusentals år.

2.2 EU:s medlemsstater använder olika klassificeringssystem för radioaktivt avfall. För att sammanlägga volymerna i EU och göra dem jämförbara mellan olika medlemsstater har man dock valt att använda Internationella atomenergiorganets (IAEA) allmänna säkerhetsstandard GSG-1 ([2]) som klassificeringssystem. Generellt klassificeras radioaktivt avfall utifrån sin radioaktivitetsnivå, enligt följande:

— högaktivt avfall, som kan vara använt kärnbränsle som avlägsnas från reaktorer eller avfallet från dess upparbetning; detta avfall måste slutförvaras i djupa, stabila geologiska formationer som ligger flera hundra meter eller ännu längre ned under markytan.

([2]) ”Classification of Radioactive Waste”, IAEA:s säkerhetsstandarder nr GSG-1, Wien 2009.

— medelaktivt avfall, som måste slutförvaras på ett djup från tiotals meter till några hundra meter, och

— lågaktivt avfall, som innehåller relativt låga nivåer av radioaktivitet och lämpar sig för slutförvaring i konstruerade marknära anläggningar. I ett globalt perspektiv står det för 90 % av det radioaktiva avfallets totala volym, men endast för 1 % av dess radioaktivitet.

Lågaktivt avfall och mycket lågaktivt avfall utgör 90,7 % av den totala avfallsvolymen, medelaktivt avfall står för 9,1 % och högaktivt avfall för 0,2 %. De två sistnämnda typerna står för mer än 90 % av den totala radioaktiviteten ([3]). Framsteg har gjorts när det gäller säker slutförvaring av lågaktivt avfall i EU. Långsiktiga lösningar för hantering av medelaktivt avfall, högaktivt avfall och använt kärnbränsle saknas dock i de flesta EU-medlemsstater. Lagring av radioaktivt avfall är också en metod som används i medlemsstaterna för att ge tid till utveckling av innovativa genombrott.

2.3 I slutet av 2019 beräknades den totala volymen av radioaktivt avfall i EU uppgå till 2 334 000 m^3. Omkring 66 % av detta avfall befann sig redan i slutförvaring medan 34 % fortfarande lagrades och kommer att behöva hanteras i framtiden. Använt kärnbränsle lagras i avvaktan på antingen slutförvaring eller upparbetning, beroende på den berörda medlemsstatens strategi för hantering av radioaktivt avfall. De aktuella volymprognoserna sträcker sig inte längre än till 2030 och är inte heltäckande eftersom vissa uppgifter saknas och man inte tar höjd för medlemsstaternas planer för nya anläggningar eller förlängningar av livslängden.

2.4 På grund av den planerade stängningen, avvecklingen och nyetableringen av kärntekniska anläggningar i olika europeiska länder väntas den årliga avfallsgenereringen stiga avsevärt under de kommande årtiondena. Även om de uppgifter som rapporteras till och av kommissionen tydligt pekar på en ökning av avfallsgenereringen under det kommande årtiondet och därefter, är prognoserna ännu inte av tillräcklig kvalitet för att kartlägga behov och utarbeta planer på ett konsekvent och transparent sätt.

2.5 Ett flertal medlemsstater är tvungna att lagra använt kärnbränsle under längre perioder, antingen på grund av att de för närvarande saknar anläggningar för slutförvaring eller på grund av sin begränsade upparbetningskapacitet, som gör att de inte kan återvinna klyvbart material och minska mängden högaktivt avfall. Man kompenserar för detta genom att bygga mellanlagringsanläggningar utanför reaktorbyggnaderna, antingen inom eller utanför anläggningen. För att minska mängden radioaktivt avfall bör en bred offentlig debatt inledas om för- och nackdelar med och tillgång till olika tekniska bearbetningsmetoder, såsom upparbetning eller transmutation, för att ge det civila samhället möjlighet att få en heltäckande bild och förstå alla argument för och mot. Detta inbegriper även dialogen om nya anläggningar som producerar radioaktivt avfall.

2.6 Direktivet om radioaktivt avfall syftar till att säkerställa ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall för att ”undvika att ålägga framtida generationer orimliga bördor”. I detta syfte måste medlemsstaterna inrätta ett nationellt rättsligt, reglerande och organisatoriskt ramverk som inbegriper antagande av ett nationellt program för att hantera dessa material, för att säkerställa människors hälsa, säkerhet och trygghet samt skydda miljön. De internationella åtagandena under IAEA:s överinseende omfattar krav på att allt radioaktivt avfall ska hanteras på ett säkert sätt för kommande generationer.

2.7 Enligt artikel 10.2 i direktivet om radioaktivt avfall ska medlemsstaterna säkerställa att allmänheten ges tillräckliga möjligheter att delta på ett effektivt sätt i beslutsprocessen för hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella åtaganden. Denna regel tillämpas inte på ett konsekvent sätt i vissa medlemsstater.

2.8 Länderna befinner sig i olika stadier av hanteringen av sitt radioaktiva avfall. De flesta EU-länder har slutförvaringsanläggningar nära markytan eller på mellanliggande djup för säker slutförvaring av mycket lågaktivt och låg- och medelaktivt avfall, men endast Finland, Frankrike och Sverige har utvalda platser för djup geologisk slutförvaring av använt kärnbränsle och högaktivt avfall. Det första geologiska djupförvaret kommer sannolikt att vara i drift i Finland senast 2025, följt av dem i Frankrike och Sverige, som väntas vara i drift från och med 2035, och därefter dem i Tyskland och Belgien, som väntas vara i drift från och med 2050. Andra medlemsstater har meddelat att de kommer att behöva mycket längre tid för att inrätta sådana förvaringsanläggningar, t.ex. Spanien från och med 2060, Tjeckien och Slovakien från och med 2065 och Nederländerna allra tidigast 2130 ([4]).

([3]) IAEA (2022), ”Status and trends in spent fuel and radioactive waste management”, IAEA Nuclear Energy Series No. NW-T-1.14.
([4]) COM(2024) 197 final.

2.9 I de flesta länder har utvecklingen av långsiktiga lösningar för hantering av medel- och högaktivt radioaktivt avfall försenats kraftigt, främst på grund av politisk passivitet och samhälleligt motstånd. Dessa förseningar väcker farhågor hos det civila samhället avseende säkerheten och kapaciteten beträffande lagring av befintligt och framtida radioaktivt avfall.

2.10 Medlemsstaterna måste i sina nationella rapporter göra en bedömning av genomförandet av direktivet om radioaktivt avfall. I sin senaste lägesrapport ([5]) gör kommissionen bedömningen att radioaktivt avfall och använt kärnbränsle hanteras på ett säkert sätt runtom i EU. I lägesrapporten anges vidare att de nationella program som införts i hela EU i allmänhet har fastställts på ett öppet och delaktigt sätt. Det noteras dock också att ”flera medlemsstater [...] fortfarande inte [har] fastställt någon nationell politik för långsiktig hantering av allt sitt radioaktiva avfall, särskilt det medel- och högaktiva avfallet. Vidare är de mål som föreskrivs i vissa nationella program inte tillräckligt ambitiösa med långa planerade genomförandeperioder som riskerar att belasta framtida generationer”. De viktigaste frågor som måste behandlas handlar om kontroll och finansiering av programmen. Kommissionen anser att medlemsstaterna bör påskynda översyner och uppdateringar av sina nationella program, med beaktande av resultaten av självutvärderingar och internationella inbördes utvärderingar.

2.11 EU och dess 27 medlemsstater är alla parter i Århuskonventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Detta internationella avtal om miljödemokrati garanterar allmänheten tre centrala rättigheter i miljöfrågor. På EU-nivå innehåller direktivet om allmänhetens tillgång till miljöinformation (2003/4/EG) ([6]) och direktivet om åtgärder för allmänhetens deltagande (2003/35/EG) ([7]) bestämmelser om tillgång till rättslig prövning. Bestämmelserna i Århuskonventionen och i EU-direktiven är fullt tillämpliga på kärnteknisk verksamhet, inbegripet hantering av radioaktivt avfall. Under processen med placering av slutförvaringsanläggningar har det funnits en tendens att involvera allmänheten.

2.12 Medlemsstaterna använder olika klassificeringssystem för radioaktivt avfall utifrån sina landsspecifika förutsättningar, utan att exakt följa kommissionens rekommendation, samtidigt som de fortfarande tillämpar rådets direktiv 2011/70/Euratom om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. Dessa skillnader kan leda till kommunikationsproblem kring likartat avfall som behandlas eller slutförvaras på olika sätt i olika medlemsstater eller vid gränsöverskridande samarbete mellan medlemsstaterna ([8]).

3. **Allmänna kommentarer**

3.1 EESK erinrar om att kärnvetenskapen och kärntekniken spelar en samhällsviktig och mångskiftande roll inom centrala sektorer (t.ex. sjukvård, forskning, jordbruk och industri) och därmed även en avgörande roll för det strategiska oberoendet, det industriella ledarskapet, forskningen, utbildningen och skapandet av arbetstillfällen i EU. Det radioaktiva avfallet och det använda kärnbränslet utgör en liten del av den totala volymen farligt avfall, men det behövs en integrerad strategi för hantering av radioaktivt avfall för att skydda människors hälsa och miljön.

3.2 Att garantera högsta möjliga nivå av kärnsäkerhet och strålskydd vid nedmontering av kärnkraftverk, i linje med de ovannämnda EU-direktiven, är avgörande. EESK betonar behovet av att följa det rättsliga ramverk som fastställer de högsta säkerhetsnormerna för de arbetstagare som hanterar radioaktivt avfall. Säkerhet för arbetstagare, människor och miljö är en prioriterad fråga och i många länder fungerar tillsynsmyndigheten som en central källa till information och sakkunskap om säkerheten i de projekt för hantering av radioaktivt avfall som utvecklats av organet för hantering av radioaktivt avfall. EESK stöder den verksamhet som europeiska högnivågruppen för kärnsäkerhet och avfallshantering bedriver för att förbättra insynen i frågor som rör kärnsäkerhet i medlemsstaterna.

([5]) COM(2024) 197 final.

([6]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG (EUT L 41, 14.2.2003, s. 26).

([7]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/35/EG av den 26 maj 2003 om åtgärder för allmänhetens deltagande i utarbetandet av vissa planer och program avseende miljön och om ändring, med avseende på allmänhetens deltagande och rätt till rättslig prövning, av rådets direktiv 85/337/EEG och 96/61/EG - Uttalande från kommissionen (EUT L 156, 25.6.2003, s. 17).

([8]) IDOM Consulting och BGE TECHNOLOGY (2022), ”Study on radioactive waste classification schemes in the European Union”, slutrapport, ENER/2021/NUCL/SI2.853676.

3.3 EESK betonar att farhågor kvarstår kring bristen på fastställda steg framåt för slutförvaringen av använt kärnbränsle och/eller högaktivt avfall i de flesta länder och kring datumen för förvaringsanläggningarnas idrifttagande, som i merparten av länderna har satts till mellan 2050-talet och 2070-talet, och i vissa fall ännu längre fram. En förlängning av lagringen av högaktivt avfall i mer än ett århundrade kommer att öka riskerna och kostnaderna och kommer att bli en börda för kommande generationer. Vi uppmuntrar starkt medlemsstaterna att identifiera och genomföra permanenta lösningar för slutförvaring eller att sträva efter gemensamma lösningar, samtidigt som man alltid letar efter en möjlighet till återvinning. För att ta ansvar och inte belasta kommande generationer måste man föra en bred dialog och väga in en rad perspektiv i arbetet med att hantera radioaktivt avfall.

3.4 Med tanke på att avfallet enligt prognoserna väntas öka rekommenderar EESK att medlemsstaterna investerar i FoU för att i så stor utsträckning som möjligt återvinna material. Enligt IAEA kan upp till 96 % av det använda bränslet återvinnas, vilket minskar behovet av naturligt uran för att driva kärnkraftverk ([9]).

3.5 Öppen tvåvägskommunikation om hanteringen av radioaktivt avfall från alla aktörers sida är viktigt för att bygga upp förtroendet och stödja ett mer välgrundat beslutsfattande. EESK vill att det i alla medlemsstater skapas nödvändiga förutsättningar för en förbättrad och effektiv dialog mellan företrädare för det civila samhället och de traditionella offentliga och privata aktörerna inom hantering av radioaktivt avfall. Kommittén efterlyser också större öppenhet hos alla berörda aktörer, t.ex. när det gäller finansieringskällan för de enheter som deltar i samråd och i hanteringsstrukturen. Organisationer i det civila samhället som deltar i hanteringen av radioaktivt avfall bör inte finansieras direkt av den förorenande enhet som ansvarar för avfallet, utan av en oberoende förvaltningsfond eller genom en annan enhet som säkerställer objektivitet.

3.6 Beslutsfattandet kring använt kärnbränsle och hanteringen av radioaktivt avfall kräver en deltagandeprocess som tar hänsyn till det civila samhällets välgrundade åsikter efter noggranna överläggningar. Det är fortfarande mycket viktigt att i ett tidigt skede av beslutsprocessen inleda en öppen dialog med lokalsamhällen, organisationer i det civila samhället och medier för att bygga upp förtroendet för beslutsprocessen och för de institutioner som ansvarar för hanteringen av radioaktivt avfall. En öppen dialog bidrar till att undanröja tvivel, ta itu med farhågor och även informera om socioekonomiska och sysselsättningsrelaterade konsekvenser i anknytning till projekt för uppförande av förvaringsanläggningar för radioaktivt avfall.

3.7 Principen att förorenaren betalar innebär en rättslig skyldighet för dem som genererar använt kärnbränsle och avfall att bära kostnaderna för hanteringen av radioaktivt avfall. Den begränsade informationen om tillgänglig finansiering för genomförandet av nationella program väcker dock farhågor kring huruvida hanteringen av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle genomförs i tid. Vid utvecklingen och idrifttagandet av ny teknik såsom avancerade modulära reaktorer och små modulära reaktorer bör avfallshanteringsaspekter och ekonomiska aspekter som rör drifttid och avvecklingskostnader vara kända i ett tidigt skede.

3.8 I de flesta EU-medlemsstater finns i dag lokala informationskommittéer, lokala säkerhetskommittéer, sammanslutningar av lokala myndigheter och lokala partnerskap som har till uppgift att samla in information om ett projekt, anordna bredare diskussioner med allmänheten och övervaka och granska olika aspekter kring anläggningen i fråga, t.ex. transport och lagring. EESK rekommenderar att medlemsstaterna rapporterar om de konkreta metoderna för allmänhetens deltagande i beslutsprocessen kring hantering av radioaktivt avfall samt om öppenhetsarbetet.

3.9 Det kommer att behövas en ökad mängd kvalificerad personal för en säker och effektiv hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall i Europa under de kommande åren. I många länder är det fortfarande en utmaning att utveckla och upprätthålla expertis och kompetens samt utbilda personal inom hantering av radioaktivt avfall. Det är mycket viktigt att fortsätta att stödja utbildning och fortbildning av yrkesverksamma och forskare inom hantering av radioaktivt avfall, att betona vikten av att betrakta hanteringen av radioaktivt avfall som en samhällsteknisk utmaning och att föreslå samhällstekniska strategier för radioaktivt avfall. Dessutom bör innovativa verktyg, såsom mjukvarustyrda robotar, utvecklas och användas för att utföra olika uppgifter inom hantering av radioaktivt avfall i syfte att förbättra hälsan och säkerheten och skydda arbetstagarna.

([9]) IAEA (2019), ”Management of Spent Fuel from Nuclear Power Reactors – Learning from the Past, Enabling the Future”, IAEA Bulletin, Wien.

3.10 I linje med skyldigheterna enligt artikel 3.2–3.4 i Århuskonventionen föreslår EESK att man tillhandahåller medel för att öka det civila samhällets delaktighet i hanteringen av radioaktivt avfall, inbegripet i framtida forskning och utbildning. Att tillvarata samhällets synpunkter kan främja nytänkande på områden som säkerhet vid hantering av radioaktivt avfall, kunskapsförvaltning, övervakning samt utformning och användning av kärnteknik, som är en nödvändig del av den vetenskapliga och tekniska processen. Det kan också säkerställa en välavvägd och socialt rättvis omställning till klimatneutralitet.

3.11 EESK uppmanar kommissionen att systematiskt övervaka i vilken utsträckning dialog och samverkan mellan de nationella och regionala styresnivåerna och den lokala nivån samt med det civila samhällets organisationer, inklusive lokalsamhällen, faktiskt genomförs i praktiken i medlemsstaterna. En sådan övervakning skulle vid behov kunna leda till en bedömning för att klargöra den roll som allmänhetens deltagande spelar i de olika stegen i den politiska beslutsprocessen, för att främja bättre samordning mellan nationell, regional och lokal nivå, särskilt när det gäller frågor kring placeringsorter, där lokala intressen naturligtvis är viktiga.

3.12 Att ta fram gemensamma lösningar, såsom multinationella förvaringsplatser för radioaktivt avfall, skulle kunna vara av intresse för vissa EU-länder, särskilt länder med små eller medelstora avfallsmängder. Huruvida detta är genomförbart är dock avhängigt av många olika aspekter, bland annat det civila samhällets synpunkter.

4. **Särskilda kommentarer**

4.1 EESK stöder samordnade forskningsinsatser på de tekniska och vetenskapliga områdena, såsom EURAD:s och IGD-TP:s arbete för att underlätta ett snabbt genomförande av säker geologisk djupförvaring i Europa och främja ömsesidig förståelse mellan medlemsstaterna. Bristen på meningsfullt deltagande från det civila samhällets sida i denna forskningsinsats ligger till grund för den tendens som finns hos organ för hantering av radioaktivt avfall, tillsynsmyndigheter och teknikforskare att i arbetet med hantering av radioaktivt avfall inte ta hänsyn till berörda samhällsaktörer, såsom invånare som har relevant kunskap och är intresserade av att delta i den tekniska debatten, och som bor i samhällen där man eventuellt är intresserad av att bygga upp sådana anläggningar. Att genom deltagandeprocesser och deltagandestrukturer aktivt involvera berörda parter från de lokalsamhällen som påverkas av slutförvarings- och lagringsanläggningar är avgörande för att skapa en känsla av medinflytande i processen.

4.2 EESK efterlyser tillämpning av lämpliga nyckelprestationsindikatorer för att övervaka framstegen i genomförandet av direktivet om radioaktivt avfall, framför allt under nästa rapporteringscykel. Nyckelprestationsindikatorer är inte bara avgörande för rapporteringen till Europeiska kommissionen vart tredje år, utan är också en användbar mekanism för att säkerställa allmänhetens insyn.

Bryssel den 23 oktober 2024.

Oliver RÖPKE
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande